

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับและ
มะเร็งท่อน้ำดีและการตรวจคัดกรองของประชาชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ตำบลจำปี
อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี ปี ๒๕๖๗

รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ

ที่มีงบประมาณของกองทุนท้องถิ่นร่วมสมทบ

กลุ่มงานบริการปฐมภูมิและองค์กรร่วมโรงพยาบาลศรีธาตุ ร่วมกับ กองทุนหลักประกันสุขภาพ เทศบาลตำบลจำปี

ชื่อแผนงาน/โครงการ โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีและการตรวจคัดกรองของประชาชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ตำบลจำปี อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี ปี ๒๕๖๗

๑.ความเป็นมาหรือสภาพปัญหา

โรคมะเร็งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับต้นๆ ของคนทั่วโลก มีแนวโน้มว่าจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี องค์การอนามัยโลกพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่จำนวน ๑๘.๑ ล้านคน และมีผู้เสียชีวิตจากโรคมะเร็ง ๙.๖ ล้านคน โรคมะเร็งที่พบ ๕ อันดับ แรกของโลก ได้แก่ มะเร็งปอด มะเร็งเต้านม มะเร็งลำไส้ใหญ่ มะเร็งต่อมลูกหมาก และมะเร็งกระเพาะอาหาร ในบรรดาผู้ป่วยใหม่จำนวน ๑๘.๑ ล้านราย พบผู้ป่วยมะเร็งปอด ๒.๑ ล้านราย มะเร็งเต้านม ๒.๑ ล้านราย มะเร็งลำไส้ใหญ่ ๑.๘ ล้านราย มะเร็งต่อมลูกหมาก ๑.๓ ล้านราย และมะเร็งกระเพาะอาหาร ๑.๐ ล้านราย ส่วนจำนวนผู้เสียชีวิต ๙.๖ ล้านคน เป็นผู้เสียชีวิตจากมะเร็ง ปอด ๑.๘ ล้านคน มะเร็งลำไส้ ๘๘๑,๐๐๐ คน มะเร็งกระเพาะอาหาร ๗๘๓,๐๐๐ คน มะเร็งตับ ๗๘๒,๐๐๐ คน และมะเร็งเต้านม ๖๒๗,๐๐๐ คน จากสถิติโดยสถาบันมะเร็งแห่งชาติในปี ๒๕๖๕ พบว่า ประเทศไทยจะมีผู้ป่วยโรคมะเร็งมากกว่า ๑ แสนรายต่อปี (เฉลี่ย ๔๐๐ คนต่อวัน) นอกจากนี้ข้อมูลสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี ๒๕๖๔ ยังพบว่าโรคมะเร็งและเนื้องอกต่างๆ เป็นกลุ่มโรคที่ทำให้คนไทยเสียชีวิตมากที่สุด (อัตรา ๑๒๘ คนต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน) โรคมะเร็งที่พบมาก ๕ อันดับแรกในชายไทย ได้แก่ มะเร็งตับและท่อน้ำดี มะเร็งปอด มะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก มะเร็งต่อมลูกหมาก และมะเร็งต่อมน้ำเหลือง ส่วนมะเร็งที่พบมาก ๕ อันดับแรกในหญิงไทย ได้แก่ มะเร็งเต้านม มะเร็งตับและท่อน้ำดี มะเร็งปากมดลูก มะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก และมะเร็งปอด

อำเภอศรีธาตุ เป็น ๑ ใน ๕ อำเภอใน ลุ่มแม่น้ำปาวจากโซน ๒ ประกอบด้วย อำเภอโนนสะอาด อำเภอกุมภวาปี อำเภอวังสามหมอ และอำเภอหนองแสง ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ที่เอื้ออำนวยเป็นแหล่งอาหารให้ประชาชนสามารถจับสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ซึ่งสัตว์เหล่านี้เป็นพาหะนำโรคพยาธิชนิดต่างๆ มาสู่ประชาชนมากมาย เช่น พยาธิใบไม้ในตับ ซึ่งเป็นสาเหตุการเกิดมะเร็งท่อน้ำดี เป็นมะเร็งที่เกิดจากความผิดปกติของเซลล์เยื่อบุท่อน้ำดีทั้งในและนอกตับ จากการคัดกรองเข้ารับการรักษา มีแนวโน้ม ที่สูงขึ้นทุกปี โดยในกลุ่มผู้ป่วยเหล่านี้ หากเดิมหากไม่ได้รับการรักษาจะมีชีวิตอยู่ ได้เพียง ๑ ปี แต่หากเข้ารับการรักษาอย่างทันท่วงทีในระยะต้น จะพบว่ามีอัตราการรอดชีพมากกว่า ๕ ปี มากถึงร้อยละ ๔๕ ข้อมูลการตรวจวินิจฉัยโรคมะเร็งท่อน้ำดีและมะเร็งตับ จากฐานข้อมูลจาก Hosxp เข้ารับการรักษาที่ รพ.ศรีธาตุ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๖ มะเร็งเซลล์ตับรายใหม่ รหัส ICD ๑๐ (C๒๒, C๒๒๐, C๒๒๙) จำนวน ๓๓ ราย (๔, ๒, ๔, ๓, ๓ , ๑๐ และ ๗ ราย ตามลำดับ) พบผู้ป่วยมะเร็งท่อน้ำดีรายใหม่ รหัส ICD ๑๐ (C๒๒๑, C๒๔๐, C๒๔๑) จำนวน ๒๓ ราย (๑, ๒, ๔, ๑, ๘ , ๔ และ ๓ ราย ตามลำดับ)

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงมีความรู้ความเข้าใจ กลไกการเกิดโรค และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ซึ่งมีความสำคัญในการป้องกันโรคได้ งานปฐมนิเทศและองค์กรวมโรงพยาบาลศรีธาดู จึงได้จัดทำโครงการในครั้งนี้ขึ้น โดยได้รับเงินจากเงินบำรุงโรงพยาบาลศรีธาดู (สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลจำปี) ในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลจำปี

๒.วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดีได้รับความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม
๒. เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) โรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ในประชากรกลุ่มเสี่ยง
๓. ประชากรกลุ่มเสี่ยงที่ได้เฝ้าระวังพฤติกรรมตนเอง ครอบครัว และชุมชนที่อยู่รอบตัวให้มีความตระหนักในพฤติกรรมเสี่ยง

๓.ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของกลุ่มเป้าหมายประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งท่อน้ำดีได้รับความรู้เรื่องโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
๒. ร้อยละ ๘๐ ของประชากรกลุ่มเสี่ยง มีความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื่องโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ผ่านการทำแบบทดสอบ

๔.เป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินงาน/ระยะเวลาดำเนินงาน

๔.๑ เป้าหมาย

๑. ประชาชนอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ในเขตรับผิดชอบตำบลจำปี ที่มีความเสี่ยงสูง จำนวน ๒๑๐ คน
๒. คณะวิทยากรและคณะทำงาน จำนวน ๑๑ คน
รวมทั้งสิ้น ๒๒๑ คน

๔.๒ พื้นที่ดำเนินงาน

ประชาชนที่อาศัยอยู่เขตเทศบาลตำบลจำปี ที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อโรคติดเชื้อพยาธิใบไม้ในตับ สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๑๐ คน

๔.๓ ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

๕. กิจกรรมหรือวิธีการดำเนินงาน

๕.๑ ชั้นเตรียมการ

๑. ทำโครงการเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อเห็นชอบและอนุมัติโครงการ
๒. ประชุมคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ
๓. ประสานงานโครงการ CASCAP ประชุมชี้แจงกำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วน รวมทั้งแนวทางการประเมินผลติดตาม

๕.๒ ชั้นดำเนินการ

กิจกรรมที่ ๑ การคัดกรองค้นหากลุ่มเสี่ยง

- คัดกรองด้วยวาจา (Verbal screening) คัดกรองกลุ่มเป้าหมายในชุมชนโดย อสม. และกรองข้อมูลกลุ่มเสี่ยงที่สมัครเข้าร่วมโครงการในแบบฟอร์ม CCA๐๑ พร้อมทั้งลงข้อมูล และลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๑๐ คน

- ลงทะเบียนรับบัตร รับกระป๋องเก็บปัสสาวะ และเอกสาร CCA๐๒

- กิจกรรมการตรวจคัดกรองพยาธิใบไม้ตับด้วยการตรวจปัสสาวะ เพื่อค้นหาหนอนพยาธิใบไม้ในตับ ในกลุ่มเสี่ยงที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๑๐ คน

ผลการตรวจ OV-RDT Color Chart

๑. ผลบวกแสดงว่าพบการติดเชื้อพยาธิใบไม้ในตับ มี ๔ ระดับดังนี้
 - +๔ จำนวน๖๗.....ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖๖ ของตรวจผิปกติทั้งหมด
 - +๓ จำนวน.....๔๔.....ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๓ ของตรวจผิปกติทั้งหมด
 - +๒ จำนวน.....๓๙.....ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๐ ของตรวจผิปกติทั้งหมด
 - +๑ จำนวน.....๒๓.....ราย หมายถึง ส่งตรวจ stool ซ้ำ

****หมายเหตุ ตั้งแต่ +๒ ขึ้นไปต้องได้รับการรักษาด้วยยาพาซิควอเทล จำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๒**
๒. ผลลบแสดงว่าไม่พบการติดเชื้อพยาธิใบไม้ในตับ มีจำนวนทั้งสิ้น๓๗.....ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖๑

- กิจกรรมการตรวจอัลตราซาวด์ เพื่อค้นหาความผิดปกติของท่อน้ำดี พร้อมทั้งบันทึกผลตรวจลงในแบบ CCA๐๒ โดยแพทย์เฉพาะทางรังสีวิทยาทั่วไป นางพลินทร์ ผดุงมาตรรกุล จำนวนกลุ่มเสี่ยง ๒๑๐ ราย ผลผิดปกติ จำนวน ๖๘ ราย ส่วนใหญ่เป็นไขมันพอกตับ และพังพืดที่ตับ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๘ และสงสัยมะเร็งท่อน้ำดี ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๗ ของกลุ่มเสี่ยง ๒๑๐ ราย

จัดคิวกลุ่มเสี่ยงเข้าห้องตรวจอัลตราซาวด์

เข้าห้องตรวจอัลตราซาวด์ โดยแพทย์เฉพาะทางรังสีแพทย์

การให้คำปรึกษาหลังพบแพทย์โดยทีมบุคลากรโรงพยาบาลศรีธาตุ

รับอาหารว่างและอาหารกลางวันก่อนกลับบ้าน

- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเลี่ยงการติดเชื้อพยาธิใบไม้ ตับและมะเร็งท่อน้ำดี โดยวิธีบรรยายและฝึกปฏิบัติลงทะเบียนกลุ่มเสี่ยงผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ

พิธีเปิดอบรม โดย นายกเทศมนตรีตำบลจ่าปี นายสมชาย แสนสง่า

บรรยายหัวข้อ สถานการณ์ พยาธิสภาพโรคพยาธิใบไม้ตับ โรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี: ภัยเงียบของคนอีสาน โดย นางสุรธรรมา ร่มวาปี ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ

บรรยายหัวข้อ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อป้องกันการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับและโรคมะเร็งตับและมะเร็งท่อน้ำดี โดย นางวัชรินทร์ หอมอ้อม พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมและคัดกรองปัสสาวะและตรวจคัดกรองอัลตราซาวด์ ในกลุ่มเสี่ยงที่สมัครเข้าร่วมโครงการ โดย ทีมบุคลากรโรงพยาบาลศรีธาตุ

กองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลจำปี ร่วมกับกลุ่มงานบริการปฐมภูมิและองค์กรร่วมโรงพยาบาลศรีธาตุ

๕.๓ ชั้นสรุปผล

สรุปผลการดำเนินงานโครงการเสนอต่อผู้บริหาร ข้อเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรคแบ่งเป็น ๓ ระยะการดำเนินงานคือ ระยะตรวจคัดกรอง ระยะการรักษา และระยะติดตามหลังการรักษา

๖. สรุปผลการดำเนินงาน

- ประชาชนอายุ ๔๐ ปีขึ้นไป ในเขตรับผิดชอบตำบลจำปี ที่มีความเสี่ยงสูง จำนวน ๒๑๐ คน ได้รับความรู้เรื่องโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐
- ประชากรกลุ่มเสี่ยงมีความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ผ่านการทำแบบทดสอบ คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๖๖

๗. ประโยชน์และความยั่งยืนของโครงการ

๑. ประชากรกลุ่มเสี่ยงสามารถเข้าถึงการตรวจคัดกรองเพื่อค้นหาการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
๒. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
๓. ได้แนวทางในการสนับสนุนการดำเนินงานควบคุมโรคและป้องกันพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ในชุมชน เพื่อนำไปสู่การลดเสี่ยง ลดโรคมะเร็งในอนาคต และสามารถนำไปขยายผลต่อหมู่บ้านอื่นได้
๔. ประชากรที่ได้รับการวินิจฉัยว่าติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี เข้าสู่ระบบการวินิจฉัย และการรักษา ที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพ
๕. ลดอัตราการเกิดมะเร็งท่อน้ำดีระยะลุกลาม
๖. พัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข ในการดำเนินงานป้องกัน และดูแลรักษาโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี
๗. ทราบความชุกของโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี ในพื้นที่

๘. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในระดับตำบลที่เข้มแข็ง ผู้นำชุมชน / อสม.
- การบริการจัดการงบประมาณกองทุนสุขภาพตำบลโดยชุมชน / เครือข่ายมีส่วนร่วม
- การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเสี่ยง ให้มีความรู้ สนับสนุนการทำงานในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง
- การเข้าถึงบริการการตรวจคัดกรองโรคเบื้องต้น โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมกับทีม ผู้นำชุมชน และ อสม. ประจำหมู่บ้านลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ให้กลุ่มเสี่ยงเข้ารับการตรวจในแต่ละพื้นที่

๙. ปัญหาอุปสรรค

๑. ช่วงจัดโครงการมีกิจกรรมในชุมชนหลายกิจกรรม จึงทำให้กลุ่มเสี่ยงเข้าร่วมโครงการล่าช้า
๒. ประชาชนบางส่วนมีความกังวล และกลัวว่าผลการตรวจคัดกรองจะผิดปกติจึงไม่ยอมเข้ารับการตรวจ

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑. สถานบริการสาธารณสุขควรมีการวางแผนการคัดกรองเฝ้าระวังหากกลุ่มเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอและครอบคลุม ตำบลจำปี และจัดทำในช่วงฤดูร้อน (ธันวาคม – มีนาคม) ซึ่งเป็นช่วงที่ว่างจากการทำไร่ ทำสวน ทำนา
๒. สร้างความตระหนักให้ประชาชนในการเข้ารับบริการคัดกรองเบื้องต้นให้มากขึ้น เพื่อค้นหาโรคในระยะแรกๆ เป็นการลดอัตราการเกิดมะเร็งท่อน้ำดีในอนาคต

๑๑. รายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณ

จากเงินบำรุงโรงพยาบาลศรีธาตุ (สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลจำปี) จำนวน ๓๒,๒๓๕ บาท (สามหมื่นสองพันสองร้อยสามสิบบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชุมเชิงปฏิบัติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเสี่ยงการติดเชื้อพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี รายละเอียดดังนี้

- ค่าสมนาคุณวิทยากรบรรยาย (บุคลากรภาครัฐ)

จำนวน ๒ คน × ๖๐๐ บาท × ๒ ชม. เป็นเงิน ๒,๔๐๐ บาท

- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๒๒๑ คน × ๗๐ บาท × ๑ มื้อ × ๑ วัน เป็นเงิน ๑๕,๔๗๐ บาท

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๒๒๑ คน × ๒๕ บาท × ๒ มื้อ × ๑ วัน เป็นเงิน ๑๑,๐๕๐ บาท

- ตกแต่งสถานที่ (ค่าป้ายโครงการและสื่อประชาสัมพันธ์ป้ายไวเนล)

๑) ขนาด ๑.๕ ม. × ๓ ม. × ตรม. ละ ๑๕๐ บาท × ๑ ป้าย เป็นเงิน ๖๗๕ บาท

๒) ขนาด ๑.๒ ม. × ๓ ม. × ตรม. ละ ๑๕๐ บาท × ๑ ป้าย เป็นเงิน ๕๔๐ บาท

- ค่าจ้างเหมาจัดทำแผ่นพับให้ความรู้ จำนวน ๒๑๐ ชุด ราคาชุดละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๒,๑๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๓๒,๒๓๕ บาท (สามหมื่นสองพันสองร้อยสามสิบบาทถ้วน)

หมายเหตุ รายละเอียดงบประมาณสามารถถ่วงเฉลี่ยได้

ลงชื่อ

.....

ผู้สรุปโครงการ

(นางสาวปรียาดา ยิ่งยืน)

ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ